

Prošlog vikenda u Velikoj Gorici okupilo se 50-ak sudionika iz raznolikih udruga, inicijativa, proizvođača na malim obiteljskim gospodarstvima i drugih aktera našeg prehrambenog sustava kako bi zajednički osmislili rješenja za opstanak proizvodnje i osiguravanja prava na zdravu prehranu za sve naše građane prije nego bude kasno.

FINE NITI LOKALNIH RAZVOJA 2013.

- FORUM ZA PREHRAMBENI SUVERENITET U HRVATSKOJ
I SAJAM PROIZVODA I IDEJA
Velika Gorica 26 i 27.10.2013.

Okupivši 50ak sudionika iz gotovo svih regija Hrvatske, ovogodišnji Forum za prehrambeni suverenitet ukazao je na goruće probleme opstanka malih obiteljskih gospodarstava i seljačke poljoprivrede. Stručna predavanja govorila su o ogromnoj važnosti takvog načina života i rada za održivosti cjelokupnog prehrambenog sustava i osiguravanja prava svih građana Hrvatske na zdravu, kulturološki i klimatski uvjetovanu prehranu. Takav oblik proizvodnje ima nezamjenjiv utjecaj na razvoj agrobioraznolikosti stvarajući nevjerovatno bogata staništa i bogatstvo genetske raznolikosti kultiviranih vrsta. Usprkos uvjerenju koje se širi medijima, a nerijetko ga dijele i vladajuće strukture da je ovakva poljoprivreda neproduktivna i zaostala, u praksi se pokazalo da ona čuva radna mjesta i povezuje ljude unutar lokalne zajednice. Prehrana predstavlja osnovu života i oduvijek je bila povezana s kulturom, diktirajući tijek povijesti, zbog čega smatramo da je ona osnovno ljudsko pravo. Seljački način života potrebno je ponovno vrednovati kao i razbiti predrasude prema fizičkom radu te mu dati poštovanje kakvo zaslužuje.

U 2007. obiteljska poljoprivredna gospodarstva posjedovala su oko 84 % poljoprivrednog zemljišta i veći dio stočnog fonda, naglasio je u svom predavanju dr.sc. Dražen Šimleša. Unatoč tome obrađeno je bilo svega 20% površina. Iako je već i sama ta činjenica zabrinjavajuća u 2012. poljoprivredna proizvodnja bilježi pad za 9,9%. Procjenjuje se da je radi pada cijena poljoprivrednih proizvoda pod pritiskom industrije i slobodnog tržišta, neredovitog isplaćivanja subvencija i sve više nepredvidivih klimatskih uvjeta u prošloj godini zatvoreno više od 3000 gospodarstava. Jednom kada gospodarstvo prestane s radom, kada se rasproda stoka i mehanizacija potrebna su ogromna ulaganja da se sve to vrati natrag. Seljaci, demotivirani i izmučeni lošom politikom i stalnim promjenama pravila, neće biti u stanju uhvatiti se u koštac takvim izazovom. Jedemo sve nekvalitetniju hranu, a na uvoz potrošimo preko 2,5 milijarde dolara godišnje. Na manje od 3% poljoprivrednih površina proizvodimo voće, a na svega 0,41% povrće. Ekološka proizvodnja zauzima svega 3,5 % površina. Nejasno je na koji način država misli ostvariti cilj od 8% površina pod eko proizvodnjom do 2016. Institucije poput nacionalne banke biljnih gena koje bi se trebale

brinuti za genetske resurse kultiviranih vrsta redovito nisu na listi prioriteta i nemaju osnovna sredstva za rad. Da bi stanovnici Hrvatske živjeli zdravo potrebna je direktna potpora domaćim proizvođačima, reorganiziranje sustava poticaja i tržišta gdje samo veliki profitiraju te očuvanje obiteljskih gospodarstava kao naše glavne prednosti i posebnosti u odnosu na široko europsko tržište gdje ne možemo biti konkurentni industrijskom proizvodnjom. Bez da čekamo da rješenja dođu odozgo nešto moramo poduzeti svi mi. Usprkos ovako fatalističkim prognozama važno je zadržati pozitivan stav kako bi uočili rješenja. Iznenadujuće je kako malim koracima možemo puno toga promijeniti.

Na forumu se predstavilo nekoliko udruga, gospodarstava i stručnjaka koje se bave očuvanjem domaćih sorata i pasmina te očuvanjem i unaprjeđenjem agrobioraznolikosti općenito. „Agrobioraznolikost dio je kulture i civilizacijske baštine, nastala je i ne može opstati bez čovjeka, ubrzano nestaje, a njeno očuvanje moguće je jedino kroz održivo korištenje, a ne kroz zaštićena područja.“ Rekao je u svom predavanju mr.sc. Roman Ozimec. Zbog toga je potrebno stvarati jake mreže uzgajivača povezane sa znanstvenim i savjetodavnim institucijama. Takva „butik“ poljoprivreda itekako ima smisla jer predstavlja našu posebnost koja se u svijetu sve više cijeni. Iako su tradicijske sorte i pasmine manje produktivne, uglavnom su vrlo otporne, prilagođene specifičnostima svake od naše četiri bioregije, imaju specifične okuse i razne druge kvalitete. Gospođa Marica Cafuk čije je gospodarstvo kao jedno od malobrojnih u Hrvatskoj uz pomoć Poljoprivredne savjetodavne službe iz Varaždina prošlo mukotrpnu proceduru stavljanja na sortnu listu domaće sorte 'Varaždinskog zelja' može tome posvjedočiti iz prve ruke. „Sjeme je generacijama bilo u obitelji. Proizvodimo isto kako je radila moja mama i njezina mama. U početku je bilo teško ali našli smo kupce i prodamo svo sjeme koje proizvedemo“.

Udruge Kinookus i Čovjek na Zemlji iz Dubrovnika kroz Slow food pokret i projekt ESSEDRA promoviraju ponovno otkrivanje i zaštitu izvornosti tradicijskog blaga. No osim kao neizostavan dio turističke ponude takva je hrana pravo svih nas i treba biti dostupna svima. Ključ sustava gdje ekološki proizvedena, zdrava tradicijska hrana direktno dolazi do potrošača po prihvatljivoj cijeni i za proizvođača i potrošača leži u ponovnom povezivanju ljudi i vraćanju osobnih odnosa unutar lokalne zajednice. Za to je potrebno obnoviti komunikacijske vještine suradnje i stvarati kolektivnu svijest međusobnog poštivanja, transparentnosti, povjerenja i solidarnosti. Grupa solidarne razmjene iz Pule u protekle je dvije godine okupila više od 200 članova nakon čega se podijelila na dvije grupe radi lakše komunikacije. Dva lokalna eko proizvođača redovito opskrbljuju grupu sezonskim košaricama svježeg povrća koje plaćaju unaprijed ali po povlaštenoj cijeni. Nedavno im se pridružio mladi proizvođač, član GSRA koji pod njihovim mentorstvom i uz podršku grupe započinje proizvodnju. Kupci su zadovoljni jer su sigurni da jednu zdravu, lokalno

proizvedenu hranu, ponekad posjećuju gospodarstva i imaju direktan odnos sa zemljom koja ih hrani. U suradnji GSR-a Pula i udruge proizvođača Istarski eko proizvod pokrenuta je ove godine seljačka eko tržnica gdje prodaju samo mali, domaći ekološki proizvođači, a velik dio proizvoda unaprijed je prodan. Slične grupe djeluju i u Zagrebu, Rijeci, Poreču... „Otkad sam upoznala moje GSR-ovce ja sam sretna žena“. Kaže Alma Mihaljević iz Dalja. Nedavno su gotovo sve grupe u Hrvatskoj surađivale u akciji kojom su otkupile njene jabuke i prerađevine od jabuka kako bi umanjile ogromnu štetu nastalu u voćnjaku radi loših vremenskih prilika. Sustav grupa solidarne razmjene, kao i cjelokupni pokret za prehrambeni suverenitet kod nas se tek razvija u čemu nesebično pomažu i kolege iz drugih Europskih zemalja gdje je to već odavno uobičajena praksa.

Forum je dao vrlo jasnu poruku: Selo i mala gospodarstva naša su prednost, a ne nedostatak. Moramo ih i možemo sačuvati za opstanak budućih naraštaja! Učinimo to ODMAH!